

การส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่เทศบาล เมืองน่าน จังหวัดน่าน

Promoting Reconciliation between Government and People Sectors in Nan
Municipality Area, Nan Province

พระวชิรวิทย์ กองโกย¹ สมยศ ปัญญามาก² และพระครูโสภณปริยัติสุธี³
Wachirawit Kongkoy, Somyot Panyamak and Phrakhrusoponpariyatsutee

Received: February 27, 2022

Revised: March 01, 2022

Accepted: March 13, 2022

DOI: 10.14456/jra.2022.83

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน 2) เปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน และ 3) ประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน เป็นการวิจัยผลานวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จำนวน 14,344 คน ในจำนวน 25 ชุมชน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์โร ยามาเน่ ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 10 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ผลรวมค่าเฉลี่ย = 3.92 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ผลรวมค่าเฉลี่ย = 3.86 ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ผลรวมค่าเฉลี่ย = 3.95 และด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ผลรวมค่าเฉลี่ย = 3.94 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีผลต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน

¹ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดน่าน; Nan Provincial Office of Buddhism

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา; Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phayao Campus

Corresponding author, e-mail: cacom_com@hotmail.com, Tel. 061-7895307

พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 4 ปัจจัย และ 3) การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน ได้แก่ หลักสาราณียธรรม ประกอบด้วย เมตตาการุณยธรรม เมตตาวิจิตรกรรม เมตตาโมกขกรรม สาธารณโภคิตา สีสามัญญตา และทิวาสัมมัญญตา

คำสำคัญ: การส่งเสริม, ความปรองดองสมานฉันท์, ภาครัฐและประชาชน, หลักสาราณียธรรม

Abstract

The objectives of this research paper were 1) to study the level of promotion of reconciliation between the government and people sectors in the area of Nan Municipality; 2) to compare the level of promotion of reconciliation between the government and people sectors in the area of Nan Municipality; and 3) to apply Saraniyadhamma to promote reconciliation between the government and people sectors in the area of Nan Municipality. It was a mixed methods research. For quantitative research, the research population was 14,344 people in Nan municipality in 25 communities. The sample size was calculated from Taro Yamane's formula. The sample population was 389 people and qualitative research was conducted with 10 key informants. The tools used were questionnaires and in-depth interviews. The results of the research showed that 1) the level of promotion of reconciliation between the government sectors and people in the area of Nan Municipality was at a high level ($\bar{X} = 3.92$). When considering each aspect, the management of the learning system was at a very satisfactory level ($\bar{X} = 3.86$). In the development of community leaders, the average was at a very satisfactory level ($\bar{X} = 3.95$) and in the activating aspect of representative aggregation, the average was at a very satisfactory level ($\bar{X} = 3.94$); 2) the results of the comparison of the opinion level of the sample population affecting the promotion of reconciliation between the government and people sectors in Nan municipality found that people, who had different sex, age, education and occupation, had no different levels of promotion of reconciliation between the government and people sectors in Nan municipality area. Therefore, it rejected the hypothesis set for all 4 factors; and 3) application of Saraniyadhamma in promoting reconciliation between the government and people sectors in the area

of Nan municipality was Saraniyadhamma consisting of Mettakayakamma, Mettavacikamma, Sadharamabhogita, Silasamanyata and Ditthisamanyata.

Keywords: Promotion, Reconciliation, Government and People Sectors, Saraniyadhamma

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์ที่โลกมีการแข่งขันทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องดิ้นรนเพื่อการดำรงชีพ และเพื่อความอยู่รอด ในขณะเดียวกันจำนวนประชากรก็เพิ่มขึ้นอีกทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนา และรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ที่ดินหรือที่อยู่อาศัยที่มีอยู่อย่างจำกัดก็เริ่มกลายเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งซึ่งเกิดสถานการณ์ที่มีการเผชิญหน้ากันระหว่างรัฐกับประชาชน โดยความเป็นจริงประชาชนที่ยากจนจำเป็นต้องดิ้นรนมากกว่าคนอื่นในสังคม เพราะความยากจนทำให้เขาไม่มีทางเลือก ซึ่งแตกต่างจากคนรวยที่มีโอกาสที่มากกว่าจึงทำให้การแสวงหาที่อยู่อาศัยสะดวกสบาย ประเทศไทยเป็นประเทศภาคเกษตรกรรมซึ่งในชนบทซึ่งยังเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศที่ด้อยโอกาส และยังขาดการช่วยเหลือจากรัฐซึ่งมีอำนาจที่จะต้องดูแล และจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งป่าไม้ ที่ดิน น้ำ แร่ธาตุต่าง ๆ ให้กับประชาชนที่อาศัยเลี้ยงชีพจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ปัญหาที่สังเกตุอย่างหนึ่งก็คือ รัฐจะช่วย และอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มทุนที่มีฐานะที่ดีกว่า และเลือกที่จะอ้างหรือบังคับกฎหมายกฎระเบียบกับคนยากจน โดยมนุษยธรรมของความเป็นมนุษย์รัฐต้องปกป้อง และช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนไว้มาก่อน เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา ที่อยู่อาศัย เป็นต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนชาวไทยทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนวิกฤตการณ์ครั้งยิ่งใหญ่นี้ ด้วยการร่วมสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความสมานฉันท์ ด้วยการเสริมสร้างแนวความคิดในการเคารพซึ่งความแตกต่างทางความคิด ความแตกต่างทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ร่วมกันฟื้นฟูกระบวนการหล่อหลอมคุณธรรม จริยธรรม การเสียสละเพื่อส่วนรวม และจิตสำนึกต่อสาธารณะ ประกอบกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมแห่งสันติวิธีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักคุณธรรมร่วมกันสร้างชุมชนเข้มแข็งที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการจัดการกับปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองได้เมื่อนั้นการปรองดองจึงจะเกิดขึ้นได้ (Murphy Colleen, 2010)

แนวทางสมานฉันท์ คือแนวทางของความปรองดองเห็นพ้องร่วมกัน นั่นคือ การรับฟังปัญหาเพื่อเข้าถึง การรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน เพื่อแก้ไขให้หมดสิ้นในระยะยาว โดยไม่มุ่งเน้นการใช้ความรุนแรง แต่มุ่งสร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจว่ารัฐจะอำนวยความสะดวก ยุติธรรม และความเท่าเทียมให้กับประชาชนซึ่งกับการบริหารประเทศไทยในขณะนี้ ที่เป็นไปในรูปแบบพิเศษ โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่นำโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผบ.ทบ. ในฐานะหัวหน้า คสช. ก็ให้ความสำคัญกับเรื่อง “ปรองดอง-สมานฉันท์” มาก โดยมีศูนย์

ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป (ศปป.) เป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการดำเนินการ ผ่านมา มุ่งหวังให้ประชาชนคนไทย “ปรองดอง” “สมานฉันท์” ไม่ขัดแย้ง ไม่แบ่งฝ่าย ไม่แตกแยก ไม่เกิดความเสียหายต่อประชาชนคนไทย-ต่อประเทศไทยโดยรวม (สุเทพ เอี่ยมคง, 2550) ในทางพุทธศาสนา หลักธรรมที่เหมาะสมกับชนดังกล่าวสู่ภาคปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ หลักสาราณียธรรม เป็นหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อการปรองดอง เมตตาต่อกันในทุกด้าน เพื่อเกิดความสามัคคี และเกิดการแบ่งปันกัน แต่ละชุมชนนั้นมีประเพณี วัฒนธรรมอันเก่าแก่ และดั้งเดิมซึ่งเปรียบเสมือน “ทุนทางวัฒนธรรม” ต้นทุนที่ทุกคนสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งโดยใช้ความเชื่อ ประเพณี และผู้นำที่ชุมชนกำหนดขึ้น และสามารถจัดการความขัดแย้ง ลดความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้สันติวิธีจึงเป็นทั้งทฤษฎี และแนวทางสำคัญที่ได้รับความสนใจจากสังคมโลกมากขึ้นโดยลำดับ ประเด็นที่สันติวิธีได้กลายเป็นทั้งแนวคิด และ ปฏิบัติการที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญนั้น ก็เพราะว่า หลักการสันติวิธีได้กลายเป็นชุดของความคิด และการปฏิบัติการที่เป็นประดุจเครื่องมือในการระงับ หรือแก้ไขความขัดแย้งที่ชักนำไปสู่ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในทุก ๆ มิติของสังคม ดังจะเห็นได้จากการดำเนินงานของเทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน

เทศบาลเมืองน่านนั้น มีบทบาทหน้าที่ดูแลประชาชนในพื้นที่ตามบทบาทบัญญัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรส่วนท้องถิ่นตามที่กำหนดไว้โดยเฉพาะการจัดหาระบบสาธารณูปโภคและบริการประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ มีความเป็นเมืองสูง (Urbanization) ผู้คนมีความแตกต่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นฐานะ ชาติพันธุ์ ศาสนา อาชีพ ความเป็นอยู่ ความเป็นพลวัตตามระบบสังคม (Social Dynamic) ย่อมมีความเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ และแบ่งฝักแบ่งฝ่ายขึ้นในชุมชนตลอดเวลา การส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความสุข มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชาติ อยู่บนพื้นฐานแห่งหลักสาราณียธรรม 6 ประการคือ เมตตาทายกรรม เมตตา วชิกรรม เมตตาโมกกรรม สาธารณโภคิตา สีสามัญญตา ทิฏฐีสามัญญตา เป็นแนวทางในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน
3. เพื่อประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ได้แก่ การวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัยตามแหล่งของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่าง ๆ โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน จำนวน 25 ชุมชน เป็นพื้นที่ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่

- 1) ชุมชนที่มีขนาดเล็ก ประกอบด้วย ชุมชนบ้านประตูปลอง ชุมชนบ้านสวนหอม ชุมชนบ้านไผ่เหลือง ชุมชนบ้านหัวข่วง ชุมชนบ้านมิ่งเมือง ชุมชนบ้านอภัย ชุมชนบ้านพวงพยอม
- 2) ชุมชนขนาดกลาง ประกอบด้วย ชุมชนบ้านช้างเผือก ชุมชนบ้านพระเกิด ชุมชนบ้านท่าช้าง ชุมชนบ้านเมืองเส้น ชุมชนบ้านมงคล ชุมชนบ้านมณเฑียร ชุมชนบ้านช้างค้ำ ชุมชนบ้านพญา ชุมชนบ้านศรีพันต้น ชุมชนบ้านดอนสวรรค์ ชุมชนบ้านฟ้าใหม่
- 3) ชุมชนขนาดใหญ่ ประกอบด้วย ชุมชนบ้านดอนแก้ว ชุมชนบ้านอรัญญาวาส ชุมชนบ้านสวนตาล ชุมชนบ้านหัวเวียงใต้ ชุมชนบ้านดอนศรีเสริม ชุมชนบ้านภูมินทร์-ท่าลี่ ชุมชนบ้านสวนหอม

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 14,344 คน (เทศบาลเมืองน่าน, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง (Samples)

1) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นการกำหนดจากประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน จำนวน 25 ชุมชน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 14,344 คน ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 372.58 คน คิดเป็นจำนวนเต็มได้ประชากรจำนวน จำนวน 389 คน โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์ยามาเน่ ความคลาดเคลื่อนสัดส่วนประชากรที่ยอมให้เกิดขึ้นได้กำหนดไว้ที่ .05 (สุวิมล ติรภานันท์, 2549)

2) เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยสุ่มแบบขั้นภูมิ และสุ่มอย่างง่ายกับประชากร ให้กระจายไปตามจำนวนประชากร แต่ละชุมชน และหมู่บ้าน โดยวิธีการอย่างง่าย (Random Simple Sampling) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน ผู้บริหารสมาชิกเทศบาลเมืองน่าน จำนวน 3 คน และผู้นำชุมชนในเขตเทศบาล จำนวน 5 คน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่า

1.1 ผลการวิเคราะห์ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 61.20 มีอายุระหว่าง 46-60 ปี จำนวน 142 คน คิด

เป็นร้อยละ 36.50 มีการศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตร (ปวช./ปวส.) จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 34.70

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการส่งเสริมของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีผลต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่า ผลรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ผลรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.92$) โดยมีค่าเฉลี่ยรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ผลรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า การเสวนาเพื่อเรียนรู้นโยบายและร่วมกันแก้ปัญหา เป็นลำดับแรก อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.96$)

2) ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ผลรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีการจัดสรรกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เป็นลำดับแรก คือค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.97$)

3) ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ผลรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า เทศบาลแก้ปัญหาความยากลำบาก ความเดือดร้อน ให้ประชาชนอย่างจริงจัง อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก เป็นลำดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.97$)

2. การเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่า การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุที่แตกต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความ

ปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่า

3.1 ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม พบว่า ควรมีการพัฒนาการจัดการระบบการเรียนรู้เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อให้เข้าถึงง่ายและได้รับการแก้ไขทันต่อความต้องการของประชาชน โดยใช้หลักธรรมคือ ความเต็มใจ และการเข้าช่วยเหลือโดยไม่เห็นถึงความเหน็ดเหนื่อย โดยสามารถประยุกต์ใช้เข้ากับหลักกรรมมาภิบาลอันเป็นหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

3.2 ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม พบว่า การพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณธรรมของผู้นำเกี่ยวกับการช่วยเหลือด้วยความเต็มใจนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการส่งเสริมความปรองดองในสังคม กล่าวคือ เมื่อผู้นำปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและซื่อสัตย์ ผู้นำจะได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชนให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้แทนชุมชนในการพัฒนาแก้ไข และต่อยอดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนด้วยความชอบธรรม

3.3 ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม พบว่า ภายใต้การปกครองในชุมชนนั้น จะต้องมีการรวมตัวของผู้แทนในหลากหลายด้าน หลากหลายมิติ เพื่อประสานร่วมมือกันในการทำกิจกรรมเพื่อร่วมแก้ไขและพัฒนาชุมชน

3.4 ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม พบว่า การใช้วาจาสุภาพ ไพเราะ ไม่พูดจาหยาบคายต่อกันในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประชาชนในการชี้แจง แนะนำ และบอกกล่าวสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกดีต่อการรับข้อมูลนั้น ๆ

3.5 ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม พบว่า ผู้นำชุมชนต้องพูดจาไพเราะ อ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเอง และมีเหตุมีผลในการพูดคุย โดยคุณธรรมดังที่กล่าวมานี้ เป็นคุณธรรมหลักที่ผู้นำชุมชนควรกระทำต่อประชาชนและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นำและประชาชนได้

3.6 ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม พบว่า การรวมตัวกันของผู้แทนที่มีความคิดและแนวทางการทำงานที่หลากหลาย ผู้แทนจากแต่ละฝ่ายควรใช้วาจาที่ไพเราะต่อกัน ใช้เหตุผลในการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ย่อมส่งผลดีต่อการทำงานร่วมกันในสังคมให้เกิดความปรองดองได้

3.7 ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตามโนกรรม พบว่า การทำงานโครงการใด ๆ ของภาครัฐ จะต้องเป็นไปด้วยความสุจริต ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ แท้จริงกับประชาชน โดยภาครัฐจะต้องปฏิบัติงานที่มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้

3.8 ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตามโนกรรม พบว่า ผู้นำชุมชนควรได้รับการส่งเสริมให้มีคุณธรรมในด้านความซื่อสัตย์สุจริต การคิดทำประโยชน์เพื่อประชาชนส่วนรวมเป็นอันดับแรก ผู้นำจะต้องปฏิบัติงานด้วยความเสียสละและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

3.9 ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตามโนกรรม พบว่า การทำงานร่วมกันจากหลายฝ่ายเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในการผลักดันเป้าหมาย ให้ไปสู่ความสำเร็จได้โดยง่าย เพราะการทำงานไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยการทำงานของคนเพียงคนเดียวได้

3.10 ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสาราณียธรรม สาธารณโภคิตา พบว่า การประสพภัยต่าง ๆ เป็นสิ่งทุกคนไม่ยากให้เกิดขึ้นกับตนเอง แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว ประชาชน ย่อมต้องการความช่วยเหลือจากประชาชนให้เร็วและเร่งด่วนที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังนั้น ภาครัฐต้อง รีบให้การช่วยเหลือประชาชนอย่างเต็มที่ โดยจะต้องเข้าใจว่าประชาชนเดือดร้อนอย่างไร ต้องการ สิ่งใดเป็นพิเศษ

3.11 ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสาราณียธรรม สาธารณโภคิตา พบว่า ผู้นำในฐานะที่เป็นหัวหน้าชุมชนซึ่งจะเป็นผู้บริหารจัดการความช่วยเหลือต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน จะต้องมีความรู้ในการบริหารจัดการความช่วยเหลือดังกล่าว และผู้นำควรจะต้องความรู้ในด้าน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ดี ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อเป็นที่พึ่งพาของ ประชาชนได้

3.12 ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสาราณียธรรม สาธารณโภคิตา พบว่า ศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชนเป็นเครื่องมือยึดเหนี่ยวจิตใจคนในชุมชนให้ ปฏิบัติสิ่งที่ดีต่อกันและกัน ดังนั้นเมื่อเกิดความเสียหายแก่ประชาชน ก็มักจะเห็นการรวมตัวของ ประชาชนที่เห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือกันและกัน ผ่านการแบ่งปันและ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สิ่งของ ทรัพย์สิน หรือความช่วยเหลือใด ๆ ที่สามารถร่วมทำได้

3.13 ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสาราณียธรรม สีสสามัญญตา พบว่า การจัดระบบการเรียนรู้ในการเป็นพลเมืองที่ดี ควรได้รับการดำเนินการพัฒนาความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกตั้งแต่เด็กและเยาวชน เนื่องจากเป็นวัยที่ควรได้รับการส่งเสริมให้ทำในสิ่งที่ ถูกต้องตามระเบียบสังคม ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยอย่างเดียวกัน ไม่ทำผิด กฎระเบียบของการอยู่ร่วมกันในสังคม การปลูกฝังคุณธรรมดังกล่าว นอกจากจะทำให้เด็กและ เยาวชนเกิดจิตใต้สำนึกแล้ว ยังทำให้เด็กเข้าใจและดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง เติบโตมาเป็นประชาชน อย่างมีคุณภาพของสังคมต่อไป

3.14 ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสารานีธรรม สีสสามัญญาตา พบว่า ผู้นำชุมชนต้องมีความน่าเชื่อถือ ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเคารพศรัทธาจากคนในชุมชน ดังนั้น ผู้นำชุมชนต้องประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดเสียก่อน จึงจะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนในชุมชน และมุ่งเน้นให้คนในชุมชนถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดได้

3.15 ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสารานีธรรม สีสสามัญญาตา พบว่า ผู้แทนควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสังคมอย่างเคร่งครัด เคารพในสิทธิ เสรีภาพของบุคคล จะต้องไม่ก้าวร้าวหน้าที่กัน ไม่ใช่อำนาจของตนข่มเหงรังแกผู้อื่น และไม่ถืออภิสิทธิ์ใด ๆ การอยู่ร่วมกันในสังคมจะต้องมีความเคารพต่อกฎหมาย ระเบียบวินัยที่ใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม มีความเกรงอกเกรงใจและให้เกียรติต่อกัน ไม่ทำกระทำการใด ๆ ที่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น

3.16 ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสารานีธรรม ทิฏฐิสามัญญาตา พบว่า ควรมีการจัดระบบการเรียนรู้ภายในชุมชน สำหรับการแลกเปลี่ยนประเด็นข้อถกเถียงต่าง ๆ ร่วมกัน ประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ตรงกัน โดยภาครัฐต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกัน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

3.17 ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสารานีธรรม ทิฏฐิสามัญญาตา พบว่า ผู้นำชุมชนต้องมีความยุติธรรมและเป็นกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีความเป็นธรรมในการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย และนำมาพิจารณาตัดสินด้วยความยุติธรรม อันจะนำไปสู่ข้อยุติของทุกฝ่าย โดยที่ยังมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เมื่อมีปัญหาควรปรึกษาพูดคุยกันด้วยเหตุผล เพื่อหาหนทางแก้ไขปัญหาให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

3.18 ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสารานีธรรม ทิฏฐิสามัญญาตา พบว่า สิ่งสำคัญในการทำงานร่วมกันของผู้แทนคือ จะต้องมีความเห็นชอบร่วมกัน โดยการดำเนินการสิ่งใดจะต้องมีความคิดเห็นที่ตรงกันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้ง หรือหากมีข้อคิดเห็นที่ไม่ตรงกันก็ควรมีการปรับข้อคิดเห็นให้ตรงกัน เพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุปได้อย่างเหมาะสมต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชน ในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นในมุมมองของประชาชนที่มีผลต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชน และหากมีการประยุกต์ใช้หลักสารานีธรรม อาจทำให้การส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเมื่อพิจารณาจากปัจจัยส่วนบุคคล มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ในเรื่องการเสวนาเพื่อเรียนรู้นโยบายและร่วมกันแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.96$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมเข้ามาเรียนรู้และร่วมกันแก้ปัญหา จะช่วยให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมด้วย ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นหลักสารณียธรรมอย่างหนึ่ง โดยต้องมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน เรียนรู้ความต้องการซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรศักดิ์ โยมะบุตร (2557) พบว่า ในด้านกระบวนการสร้างความปรองดอง ได้มีการจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์จังหวัดขอนแก่น อยู่ภายใต้การบริหารของกองทัพอากาศที่ 2 และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช). พร้อมทั้งแบ่งการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ขึ้นทุกอำเภอ โดยทำความเข้าใจกับประชาชนให้มีความเข้าใจในเหตุผลของการเข้ามาบริหารงานของรัฐบาล คสช. และให้ดำเนินการคลายความขัดแย้งระหว่างแกนนำทางการเมืองในพื้นที่ รวมถึง การจัดเวทีเสวนาเพื่อนำไปสู่การสร้างความปรองดอง ดังนั้น ในการสร้างความปรองดองรัฐไม่ควรใช้กฎหมายในการบีบบังคับให้คู่ขัดแย้งทางการเมืองกลัว เพราะจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือในการสร้างความปรองดองอย่างแท้จริง

2. ความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ในเรื่องผู้นำชุมชนมีการจัดสรรกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.97$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำต้องเป็นตัวแทนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ควรมีการจัดสรรกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประเพณีท้องถิ่น และด้านศาสนา โดยการส่งเสริมกิจกรรมดังกล่าวควรต้องอาศัยหลักสารณียธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของนิมิต พลเยี่ยม (2561) พบว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยบรรเทาความขัดแย้งและสร้างความปรองดอง คือสันติวิธีและหลักธรรม โดยผลของการใช้หลักธรรมในพุทธศาสนาเพื่อบรรเทา หรือแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระไพศาล วิสาโล คือ เพื่อสร้างความปรองดอง ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การลดความเกลียดชังแตกแยก และสร้างความไว้วางใจ เพื่อฟื้นคืนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เคยขัดแย้งรุนแรง

3. ความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ในเรื่องเทศบาลแก้ปัญหาความยากลำบาก ความเดือดร้อน ให้ประชาชนอย่างจริงจัง ($\bar{X} = 3.97$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่เกิดจากการกระจายอำนาจการปกครองและการบริหารกิจการบ้านเมืองของรัฐบาลให้ท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นของตนเอง บริหารจัดการหรือปฏิบัติงานให้บริการประชาชน และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้มีความสงบสุขและทั่วถึง ดังนั้นเทศบาลจะต้องมีความเข้าใจและเต็มใจในการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างจริงจัง ซึ่งตรงกับหลักสารณียธรรมในด้านการช่วยเหลือประชาชนด้วยความเต็มใจ ไม่เอารัดเอา

เปรียบประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูพิบูลย์ธรรมสถิต ฐิตสุโข (ยังบุญส่ง) (2561) พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลร่อนพิบูลย์ อยู่ในระดับมาก โดยด้านทฤษฎีสัมมัญญตามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ควรมีใจกว้างและพร้อมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการปฏิบัติงาน และรองลงมาคือด้านเมตตาตามโนกรรม กล่าวคือ บุคลากรควรใช้หลักด้านเมตตาตามโนกรรมในการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน ถูกต้องและรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามระเบียบอย่างเสมอภาค โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุห์เกรียงไกร มหาบุญญ (2556) พบว่า ในด้านการวิเคราะห์ปัญหาตามหลักกรรมทางพุทธศาสนานั้น ประชาชนมีความคิดเห็นว่า อบต. ควรให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ตกทุกข์ได้ยากและที่ได้รับความเดือดร้อนได้ทันทั่วถึง มีความขยันหมั่นเพียร อดทนบากบั่นในการทำงาน เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งกันและกันให้มากกว่านี้

4. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ประชาชนไม่ว่าเป็นเพศใดก็ตามรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเอกมร ฐิตปัญโญ (คงตางาม) (2553) พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของบวร วิเศษสุนทร (2550) พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5. ประชาชนที่มีอายุที่แตกต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันได้รับการรับรู้และการสนับสนุนในด้านการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่านอย่างเท่าเทียมกัน โดยให้ความสำคัญกับประชาชนทุกคนในทุกช่วงอายุอย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับงานวิจัยของอาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด (2554) พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักสาราณียธรรม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอาจพล วงศ์บุษราคม (2553) พบว่า ข้าราชการกรมชลประทานที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านกฎหมายและที่ดินของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาลไม่ต่างกัน

6. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า การส่งเสริมการปกครองของบุคลากรเทศบาลเมืองน่านมีการบริหารงานโดยไม่เลือกปฏิบัติในความแตกต่างด้านระดับการศึกษา

โดยให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคและทั่วถึงโดยไม่มีการเปรียบเทียบระดับการศึกษาของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูกัลยาณกิจจานุกิจ กลยาโณ (ปทุมมา) (2558) พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

7. ประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า บุคลากรภาครัฐในเขตเทศบาลเมืองน่าน มีการจัดการในด้านการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่านให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและถ้วนหน้า ไม่ว่าประชาชนจะประกอบอาชีพใดก็ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโณ (มโนสรณ์) (2553) พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม 6 ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของประเวศ อินทองปาน (2559) พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลัก สาราณียธรรมของเทศบาลตำบลท่าขนอน อำเภอกีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวมไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน อันประกอบด้วย 1) ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม 2) ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม 3) ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม 4) ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม 5) ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม 6) ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม 7) ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม 8) ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม 9) ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสาราณียธรรม เมตตาทายกรรม 10) ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสาราณียธรรม สาธารณโภคิตา 11) ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสาราณียธรรม สาธารณโภคิตา 12) ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสาราณียธรรม สาธารณโภคิตา 13) ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสาราณียธรรม สีสสามัญญตา 14) ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสาราณียธรรม สีสสามัญญตา 15) ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสาราณียธรรม สีสสามัญญตา 16) ด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ ด้วยหลักสาราณียธรรม ทิฏฐีสสามัญญตา 17) ด้านการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยหลักสาราณียธรรม ทิฏฐีสสามัญญตา 18) ด้านการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของผู้แทน ด้วยหลักสาราณียธรรม ทิฏฐีสสามัญญตา

ข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยเทศบาลควรจัดเวทีเสวนาเพื่อเรียนรู้นโยบายและร่วมกันแก้ปัญหาให้กับประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ของชุมชนมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรในเทศบาลมีความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาความยากลำบาก ความเดือดร้อน ให้ประชาชน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ตลอดจนเทศบาลต้องสนับสนุนและส่งเสริมในการใช้หลักสารานุกรมมาบูรณาการในหน่วยงานต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรนำผลการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาสำหรับการวางแผนการบริหารงานของเทศบาลเมืองน่านให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น รวมถึงนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษานี้มาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดอย่างเป็นรูปธรรมและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). *การใช้ SPSS for Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. (พิมพ์ครั้งที่ 31). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- จิรศักดิ์ โยมะบุตร. (2557). การสร้างปรองดองสมานฉันท์ หลังรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 9(1), 138-153.
- เทศบาลเมืองน่าน (2564). *ข้อมูลพื้นฐาน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.nancity.go.th>
- นิमित พลเยี่ยม. (2561). *การใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อบรรเทาความขัดแย้งและเพื่อสร้างความปรองดองของพระไพศาล วิสาโล*. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บวร วิเศษสุนทร. (2550). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประเวศ อินทองปาน. (2559). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักสารานุกรมของเทศบาลตำบลท่าขนอน อำเภอศรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 3(1), 108-118.

- พระครูกลยาณกิจจานุกิจ กลยาโณ (ปทุมมา). (2558). การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 3(1), 120-135.
- พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโณ (มีนุสรณ์). (2553). *การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม 6 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูพิบูลย์ธรรมสถิต ฐิตสุโข (ยังบุญส่ง). (2561). *การนำหลักสาราณียธรรม 6 ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาเอกมร ฐิตปญโญ (คงตางาม). (2553). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์เกรียงไกร มหาปัญโญ. (2556). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำแบบการปกครองประชาธิปไตย ตามทัศนะพระพุทธศาสนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอนาดูนจังหวัดสงขลา*. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุเทพ เอี่ยมคง. (2550). *แนวทางการสร้างความปรองดองตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่*. เข้าถึงได้จาก <https://www.parliament.go.th> > ewt > ewt_dl_link
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2549). *การเลือกใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาจพล วงศ์บุษราคัม. (2553). *การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด. (2554). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Colleen, M. (2010). *A Moral Theory of Political Reconciliation*. England: Cambridge University Press.